

ISSN 2307—4558 p
ISSN 2414—9489 e

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

М О В А
НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ ЧАСОПИС
З МОВОЗНАВСТВА

Часопис засновано в 1993 році

№ 31

2019

Одеса
«АСТРОПРИНТ»
2019

ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МОВИ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ

<http://dx.doi.org/10.18524/2307-4558.2019.31.178512>

УДК 81-13'243:37.026(075.8):330

ГЕЙНА Оксана Володимирівна,кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки Одеського національного економічного університету; вул. Преображенська, 8, м. Одеса, 65082, Україна;
тел.: +38(048)7238548; +38 050 3963615; e-mail: geyna-oksana@hotmail.com;
ORCID ID: 0000-0003-4754-2600**ДИДАКТИЧНИЙ АПАРАТ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА З НАУКОВОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ**

Анотація. *Мета* статті — опис методологічних засад творення навчальних посібників з наукового стилю мовлення, що будуть відповідати основним дидактичним принципам і враховувати принцип комплексного підходу до навчання лексики, граматики і всім видам мовної діяльності як сучасної вимоги до якісного навчання мови спеціальності і задоволення комунікативних потреб іноземних учнів немовних спеціальностей у навчально-науковій та навчально-професійній сферах. *Предметом* розгляду є сучасні науково-методичні досягнення в області теорії та практики написання навчальних посібників, призначених для професійно орієнтованого навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей. *Результатом* вивчення цієї проблеми стало виокремлення найефективніших методів, які треба використовувати у процесі написання навчальних посібників з мови спеціальності. У роботі використано такі *методи*: аналіз наукової літератури з проблеми викладання наукового стилю мовлення; вибірковий аналіз навчальної літератури з наукового стилю мовлення для економічного профілю різного рівня володіння мовою навчання. *Висновки*: сучасною вимогою та необхідністю для якісного навчання іноземних учнів мови спеціальності є створення навчальних посібників з наукового стилю мовлення, які враховують принципи комплексного підходу до навчання аспектам мови (лексики, граматики) і видам мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, аудіювання, письмо). Навчальні посібники з мови фаху, створені на засадах цього підходу, допоможуть іноземним учням оволодіти російською мовою на належному рівні, виробити необхідні навички та сформувати вміння для подальшої реалізації комунікативних потреб у навчально-науковій та навчально-професійній сферах спілкування.

Ключові слова: іноземна мова; науковий стиль мовлення; види мовленнєвої діяльності; навчальний посібник; комплексний підхід; мова спеціальності; комунікативна спрямованість навчання.

Постановка проблеми. За останні десятиліття у практиці викладання іноземних мов відбулися кардинальні зрушення, в основі яких лежить зміна філософії викладання: навчання іноземної мови отримало прагматичну спрямованість. Якщо раніше перед викладачем було завдання навчити студентів іноземної мови, то зараз мета викладання — підготувати студентів для навчання на нерідній для них мові. Протягом останніх років у методиці викладання іноземних мов відбувається активний пошук сучасних ефективних підходів і методів навчання. У зв'язку з цим постало питання про теорію створення і практику застосування нових навчальних посібників з іноземних мов. Загальновідомо, що навчальний посібник є традиційним носієм змісту освіти, базою реалізації програми навчання, фактором, що забезпечує ефективну мовну діяльність мовою, що вивчається.

Зв'язок проблеми з попередніми дослідженнями. У методиці навчання іноземних мов існують численні дослідження, присвячені питанням викладання наукового стилю мовлення як одного з важливих функціональних стилів мови, що є невід'ємною частиною сучасної освіти. Теорію створення таких підручників іноземних мов опікувалися А. Р. Арутюнов, М. М. Вятютов, О. О. Леонтьев і багато інших дослідників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями, що стосуються проблем створення навчальних посібників із професійно орієнтованим навчанням іноземної мови займалися як вітчизняні дослідники (І. Ключковська, Л. Паламар, О. Синчак, В. Л. Скалкін, Н. І. Ушакова, М. Шевченко, Г. Д. Швець, З. Мацюк, Г. Онуфрієнко, Л. І. Галузинська, Н. В. Науменко, В. О. Колосюк, С. В. Шевчук, І. В. Клименко), так і іноземні (Т. О. Анохіна, І. Л. Бім, Б. А. Лапідус, О. Г. Тарєва, С. О. Єлінек, В. П. Дорожкіна, С. К. Фоломкіна, К. М. Туана, І. Ю. Смелкова, В. Г. Бейлінсон, J. M. O'Malley, A. U. Chamot, S. D. Krashen та ін.). Однак слід зауважити, що не у всіх навчальних посібниках для студентів немовних спеціальностей повною мірою реалізуються загальнодидактичні принципи і враховуються принципи комплексного підходу до навчання аспектам мови (лексики, граматики), а також видам мовної діяльності (читання, говоріння, аудію-

вання, письма). Незважаючи на значні науково-методичні досягнення в області теорії і практики написання навчальних посібників, призначених для професійно орієнтованого навчання іноземної мови, існує багато питань, пов'язаних із практичною реалізацією сучасних вимог.

Постановка завдання. Мета статті — опис методологічних засад створення навчальних посібників з наукового стилю мовлення, які відповідають основним дидактичним принципам і враховують принципи комплексного підходу до навчання лексики, граматики і всіх видів мовної діяльності як сучасної вимоги до якісного навчання мови спеціальності і задоволення комунікативних потреб іноземних учнів немовних спеціальностей у навчально-науковій та навчально-професійній сферах.

Виклад основного матеріалу. При комунікативному підході в навчанні в центрі уваги постає особистість студента, сфери його діяльності, його потреби, індивідуальні психологічні особливості. Мета навчання — оволодіння комунікативною компетенцією. Комунікативна компетенція вважається сформованою, якщо студенти створюють свої висловлювання на основі вивченої лексики. Оволодіння кожним студентом комунікативної компетенції є кінцевою метою навчання. Сформувані комунікативну компетенцію можна тільки за умови оволодіння іноземними учнями тим обсягом мовного матеріалу, який необхідний для спілкування на певну тему в реальних умовах діяльності. Тому комунікативна спрямованість навчального процесу вимагає такої системи навчання граматики наукового стилю мовлення, яка б зробила її справжнім інструментом спілкування, перетворила б граматику з об'єкта засвоєння в знаряддя діяльності.

Центральний момент створення методичної концепції навчального посібника — постановка мети, розробка структури посібника. Мета навчального посібника — навчання наукового стилю мовлення на матеріалі, близькому профілю майбутньої спеціальності студентів. Досягненню цієї мети сприяють такі завдання: подання й активізація мовного матеріалу в усній та письмовій формах; підготовка студентів до читання наукової літератури та слухання лекцій за фахом; розвиток навичок монологічного мовлення студентів на основі досліджуваних текстів; розширення пасивного лексичного запасу іноземних студентів [1].

У процесі вивчення іноземної мови як мови спеціальності оволодіння базовою лексикою, що функціонує в загальнонаукових і економічних текстах, завжди посідало важливе місце. В умовах, коли ми працюємо зі студентами, в рідних мовах яких немає або обмаль запозиченої інтернаціональної лексики, значення глибокого вивчення економічної термінології зростає. Семантизація лексичних і представлення граматичних одиниць відбувається в навчальному посібнику. Оскільки однією з головних умов розуміння тексту із спеціальності є знання термінологічної лексики, важливо визначати способи її семантизації, бо лексика передає найбільш інформативне навантаження. І саме в процесі семантизації відбувається накопичення термінологічної лексики та її засвоєння. Цілеспрямовано організувати лексичну роботу, показати студентам місце досліджуваних лексичних одиниць у мовленні дає змогу науковий текст. Отже, особливе значення має навчання смислового аналізу тексту. Ефективним є використання завдань, відповіді на які свідчать про рівень розуміння прочитаного тексту. Такі завдання стосуються розуміння змісту тексту, його тематики, будови тексту, вміння аналізувати його структуру, визначати логічні зв'язки між частинами. Складання різного роду планів текстів за фахом є необхідною навичкою, яка сприяє формуванню більш складних умінь з компресії і трансформації наукових текстів, а також виходу в професійну мову.

Особливу увагу треба приділяти коментарям до навчальних текстів, які є описом значень і особливостей вживання ключових слів тексту. Коментарі покликані не тільки активізувати лексичний матеріал, а й істотно розширити сфери його використання. Як приклади, що ілюструють навчальну лексику, пропонуються фрази, що будуть служити також стимулюючим матеріалом для навчальних дискусій на різноманітні теми ділового спілкування.

Матеріал текстів має бути співвіднесений з програмою профільного предмету. У текстах мають бути представлені навмисно складені, а також адаптовані та неадаптовані тексти, що стосуються спеціальності студентів. Відбір граматичних конструкцій наукового мовлення відбувається на основі вимог системи мови науки та принципу частоти використання конструкцій; відбір лексичного матеріалу — за принципом частоти лексичного наповнення. Лексичний і граматичний матеріал вводимо на синтаксичній основі за допомогою лексико-граматичних конструкцій, що забезпечує комплексність подачі мовного матеріалу і його комунікативність.

З огляду на різний рівень підготовки іноземних студентів, необхідним є диференційний характер вправ: для студентів з високим рівнем володіння мовою — творчі, із середнім — пізнавальні, низьким — репродуктивні. Це дозволить індивідуалізувати процес навчання, поглибити знання з мови фаху. Кожному студенту може бути надана можливість працювати за особистою траєкторією. Залежно від рівня лінгвістичної та комунікативної компетенції конкретного контингенту студентів і цілей навчання акцент може бути зроблено на репродуктивних або продуктивних, усних або письмових видах роботи. Це дає змогу реалізувати принцип індивідуального підходу до кожного студента [6].

Завдання в навчальному посібнику подають у послідовності, що відповідає логіці викладу навчального матеріалу в базовому підручнику за фахом. Використання традиційної поурочної розбивки, яка базується на суворій відповідності логіці вивчення актуальних тем спеціальності та доцільності запровадження нових конструкцій наукового стилю мовлення, допомагає адекватно використовувати наданий матеріал у навчально-науковій сфері.

Запропонована система різноманітних завдань під час створення підручника з іноземної мови дозволить корегувати отримані раніше лексико-граматичні навички, оптимізувати розуміння і засвоєння нового матеріалу, вдосконалювати вміння самостійного аналізу складних граматичних явищ, а також надасть викладачеві певну можливість вибору навчального матеріалу.

Висновки. Сучасною вимогою та необхідністю якісного навчання іноземних студентів мови спеціальності є створення навчальних посібників з наукового стилю мовлення, які будуть враховувати принципи комплексного підходу до навчання аспектам мови (лексичі, граматиці) і видам мовленнєвої діяльності (читанню, говорінню, аудіюванню, письму). Навчальні посібники з мови фаху, створені на базі такого підходу, допоможуть іноземним студентам оволодіти російською мовою як іноземною на належному рівні, виробити необхідні навички та сформувані вміння задля подальшої реалізації комунікативних потреб у навчально-науковій та навчально-професійній сферах спілкування.

Перспективи подальших розвідок. Рекомендації, що розроблено на підставі аналізу навчальних посібників і узагальнення досвіду практичної діяльності авторів, можуть бути корисними у створенні нових навчальних посібників з наукового стилю, які мають допомогти іноземним учням міцно оволодіти знаннями з іноземної мови, виробити навички та сформувані вміння для подальшого задоволення своїх комунікативних потреб у навчально-науковій та навчально-професійній сферах спілкування.

Література

1. Елинек С. О. О роли учебника в процессе обучения русскому языку как иностранному. *Русский язык за рубежом*. Москва: ГИРЯП, 1995. № 1. С. 58–60.
2. Ключковська І. Основи концепції інтегративного підручника з української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*: зб. наук. пр. Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. Вип. 4. С. 45–49.
3. Паламар Л. Принципи укладання підручника з української мови для іноземних студентів. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*: зб. наук. пр. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. Вип. 3. С. 40–47.
4. Синчак О. Дискурс-аналіз як методологічне підґрунтя для розробки підручника з української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*: зб. наук. пр. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. Вип. 9. С. 203–210.
5. Туана Е. Н., Смелкова И. Ю. Комплексный подход как современное требование к созданию учебника и учебного пособия по научному стилю речи для иностранных студентов неязыковых специальностей. *Научно-технические ведомости СПбГПУ. Гуманитарные и общественные науки*. Санкт-Петербург, 2018. Т. 9, № 1. С. 102–111. DOI: 10.18721/JHSS.9111.
6. Ушакова Н. І. Багатоаспектна модель підручника з російської мови для іноземних студентів у вищих навчальних закладах України: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.02. Херсон, 2010. 45 с.
7. Шевченко М. Лінгводидактичні основи створення навчального посібника з української мови як іноземної (професійний рівень С1). *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*: зб. наук. пр. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. Вип. 8. С. 341–352.
8. Эрғанова Н. Е. Методика профессионального обучения: учеб. пособие. Москва: Академия, 2008. 159 с.
9. Krashen S. D. *Second language acquisition and second language learning*. Oxford: Pergamon Press, 1981.
10. O'Malley J. M., Chamot A. U. *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1990. 175 p.

References

1. Yelinek, S. O. (1995), "On the role of a textbook in the process of teaching Russian as a foreign language", *Russian language abroad* ["O roli uchebnika v protsesse obucheniya russkomu yazyku kak inostrannomu", *Russkiy yazyk za rubezhom*], The Pushkin State Russian Language Institute, Moscow, No. 1, pp. 58–60.
2. Klyuchkovs'ka, I. (2009), "Based on the concept of integrative textbook of Ukrainian as a foreign language", *Theory and practice of teaching the Ukrainian as a foreign language: proceedings* ["Osnovy kontseptsii intehratyvnoho pidruchnyka z ukrayins'koi movy iak inozemnoi", *Teoriia i praktyka vykladannia ukrayins'koi movy iak inozemnoi*: zb. nauk. pr.], Publishing Center of Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Issue 4, pp. 45–49.
3. Palamar, L. (2008), "Principles of writing a Ukrainian textbook for foreign students", *Theory and practice of teaching the Ukrainian as a foreign language: proceedings* ["Pryntsypy ukladannia pidruchnyka z ukrains'koi movy dlia inozemnykh studentiv", *Teoriia i praktyka vykladannia ukrayins'koi movy iak inozemnoi*: zb. nauk. pr.], Ivan Franko National University, Lviv, Issue 3, pp. 40–47.
4. Synchak, O. (2014), "Discourse analysis as a methodological basis for the development of a textbook on Ukrainian as a foreign language", *Theory and practice of teaching the Ukrainian as a foreign language: proceedings* ["Dyskurs-analiz iak metodolohichne pidgruntia dlia rozrobky pidruchnyka z ukrains'koi movy iak inozemnoi", *Teoriia i praktyka vykladannia ukrayins'koi movy iak inozemnoi*: zb. nauk. pr.], Ivan Franko National University, Lviv, Issue 9, pp. 203–210.
5. Tuana, E. N., Smelkova, I. Yu. (2018), "The complex approach as a modern requirement to writing a textbook on scientific language style for foreign students of non-linguistic courses", *SPbPU Journal, Humanities and Social*

Sciences ["Kompleksnyy podkhod kak sovremennoye trebovaniye k sozdaniyu uchebnika i uchebnogo posobiya po nauchnomu stilu rechi dlya inostrannykh studentov neyazykovykh spetsial'nostey", *Nauchno-tekhnicheskiye vedomosti SPbGPU, Gumanitarnyye i obshchestvennyye nauki*], St. Petersburg State Polytechnical University, vol. 9, No. 1, pp. 102–111, doi: 10.18721/Jhss.9111.

6. Ushakova, N. I. (2010), *Multidimensional model of the Russian language textbook for foreign students in higher educational institutions of Ukraine*: Author's thesis [*Bahatoaspektna model' pidruchnyka z rosiiskoi movy dlia inozemnykh studentiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Ukrainy*: avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk], Kherson, 45 p.

7. Shevchenko, M. (2013), "Linguodidactic basis for the creation of a textbook on the Ukrainian as a foreign language (professional level C1)", *Theory and practice of teaching the Ukrainian as a foreign language*: proceedings ["Linhvodydaktychni osnovy stvorenniya navchal'noho posibnyka z ukraïns'koyi movy yak inozemnoi (profesiynny riven' S1)", *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïns'koi movy iak inozemnoi*: zb. nauk. pr.], Ivan Franko National University, Lviv, Issue 8, pp. 341–352.

8. Erganova, N. E. (2008), *Methods of vocational training*: Textbook [*Metodika professional'nogo obucheniya*: ucheb. posobie], Academy, Moscow, 159 p.

9. Krashen, S. D. (1981), *Second language acquisition and second language learning*, Pergamon Press, Oxford.

10. O'Malley, J. M., Chamot, A. U. (1990), *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge Univ. Press, Cambridge, 175 p.

ГЕЙНА Оксана Владимировна,

кандидат филологических наук, доцент кафедры языковой и психолого-педагогической подготовки Одесского национального экономического университета; ул. Преображенская, 8, г. Одесса, 65082, Украина; тел.: +38(048)7238548; +38 050 3963615; e-mail:geyna-oksana@hotmail.com; ORCID ID: 0000-0003-4754-2600

ДИДАКТИЧЕСКИЙ АППАРАТ УЧЕБНОГО ПОСОБИЯ ПО НАУЧНОМУ СТИЛЮ РЕЧИ ДЛЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Аннотация. Цель данной статьи — описание методологических основ создания учебных пособий по научному стилю речи, которые соответствуют основополагающим дидактическим принципам и учитывают принципы комплексного подхода к обучению лексике, грамматике и всем видам речевой деятельности. Это современные требования к качественному обучению языку специальности, учитывающему необходимость удовлетворения коммуникативных потребностей иностранных учащихся неязыковых специальностей в учебно-научной и учебно-профессиональной сферах. *Предметом* рассмотрения являются современные научно-методические достижения в области теории и практики создания учебных пособий, предназначенных для профессионально ориентированного обучения иностранному языку студентов неязыковых специальностей. *Результатом* изучения данной проблемы стало выделение наиболее эффективных методов, которые необходимо использовать при создании учебных пособий, для качественного обучения языку специальности. В работе использованы следующие *методы*: анализ научной литературы по проблеме преподавания научного стиля речи; выборочный анализ учебной литературы по научному стилю речи для экономического профиля обучения разного уровня владения. *Выводы*: современным требованием качественного обучения иностранных учащихся языку специальности является создание учебных пособий по научному стилю речи, которые должны учитывать принципы комплексного подхода к обучению аспектам языка (лексике, грамматике) и видам речевой деятельности (чтению, говорению, аудированию, письму). Учебные пособия по языку специальности, созданные на основе данного подхода, помогут иностранным учащимся овладеть русским языком на должном уровне, выработать необходимые навыки и сформировать умения для дальнейшей реализации коммуникативных потребностей в учебно-научной и учебно-профессиональной сферах общения.

Ключевые слова: иностранный язык; научный стиль речи; виды речевой деятельности; учебное пособие; комплексный подход; язык специальности; коммуникативная направленность обучения.

Oksana V. HEINA,

PhD in Philological Sciences, Associate Professor of Department of language and psychological-pedagogical training; Odessa National Economic University; 8 Preobrazhenska st., Odessa, 65082, Ukraine; tel.: +38(048)7238548; +38 050 3963615; e-mail: geyna-oksana@hotmail.com; ORCID ID: 0000-0003-4754-2600

DIDACTIC APPARATUS OF THE EDUCATIONAL TEXTBOOK ON SCIENTIFIC STYLE OF SPEECH FOR FOREIGN STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALITIES

Summary. The purpose of this article is to describe the methodological foundations of creating textbooks on scientific style of speech that will comply with the fundamental didactic principles and take into account the principles of an integrated approach to learning vocabulary, grammar and all types of speech activities as modern requirement necessary for high-quality language teaching for specific purposes and satisfying communication needs of foreign students of non-linguistic specialties in educational, scientific and professional fields of activities. The subject of the paper is a modern approach on the creation of textbooks on the scientific style of speech for foreign students of non-linguistic specialties. The result of this issue has been the suggestion of the most effective methods which must be used when creating textbooks for high-quality teaching of the language for specific purposes. Such methods as: the analysis of scientific literature on the issue of teaching scientific speech style; selective analysis of textbooks on scientific style of speech for economic profile of teaching different levels of proficiency have been used in this paper. Conclusions: the modern requirements and the need for high-quality teaching of the language for specific purposes is the creation of textbooks on the scientific style of speech considering the principles of an integrated approach to teaching linguistic aspects (vocabulary, grammar) as well as types of speech activities

(reading, speaking, listening, writing). Textbooks on the language for specific purposes created on the basis of this approach will help foreign students to master Russian language at the appropriate level and have the necessary skills as well as to develop skills for their further communication needs in educational-scientific and educational-professional areas of their activities.

Key words: foreign language; scientific language style; types of speech activity; textbook; complex training; language of specialty; communicative orientation of teaching.

Статтю отримано 28.04.2019 р.

<http://dx.doi.org/10.18524/2307-4558.2019.31.178514>

УДК 811.133.1'38'42:159.923.375:[347.57+371.8+373]

КНЯЗЯН Маріанна Олексіївна,

доктор педагогічних наук, професор кафедри французької філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова; Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна;
тел.: +38 (0482) 630703; e-mail: kniazian1970@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-9627-5601

ПАНЧЕНКО Інна Володимирівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри французької філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова; Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна;
тел.: +38 (0482) 630703; e-mail: ines8@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-5589-4206

ВІДОБРАЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОВЕДІНКИ ТА ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ТВОРІ РЕНЕ ГОСІННІ «МАЛЕНЬКИЙ НІКОЛЯ»

Анотація. Мета статті — розглянути лінгвістичні засоби відображення особливостей поведінки та діяльності дітей у творі Рене Госінні «Маленький Ніколя». Об'єктом дослідження є лексичні одиниці та стилістичні прийоми, які репрезентують дії дітей у серії оповідань Рене Госінні. Предметом є психологічний і лінгвістичний підходи до інтерпретації специфіки освітньої та ігрової діяльності, спілкування та взаємодії молодших школярів у досліджуваному творі. У роботі використано дескриптивний метод, а також методи порівняльного та стилістичного аналізу тексту, які допомогли виявити та інтерпретувати засоби створення комічного ефекту в розглянутому творі. Результатом дослідження є виявлення гумору та іронії письменника, що використовуються для відображення бажання дітей самоствердитися в колективі, продемонструвати свою творчу енергію в діяльності, реалізувати свої оригінальні проекти. Висновки. Основними лексико-стилістичними засобами створення гумористичного ефекту у творі Рене Госінні «Маленький Ніколя» є: іронія, епітети, порівняння, гіпербола, персоніфікація, перелік. Практична цінність дослідження полягає у використанні його результатів для оптимізації вивчення лексико-стилістичних засобів репрезентації поведінки та діяльності дітей у творах українських і французьких письменників, а також у реальному житті.

Ключові слова: лексико-стилістичні засоби, поведінка, діяльність, діти, гумор, іронія, епітет, гіпербола.

Постановка проблеми. Питання поведінки, спілкування й діяльності молодших школярів, особливостей їхнього світосприйняття та світорозуміння завжди привертала увагу науковців не лише у сфері педагогіки та психології, а й філософії, соціології, психолінгвістики, лінгвістики.

Зв'язок проблеми з попередніми дослідженнями. З огляду на те, що в світовій художній літературі письменники часто звертаються до проблеми розкриття творчого потенціалу дошкільників та школярів, їхньої уяви, інтересів, дій та вчинків (Е. Базен, Р. Госінні, О. Довженко, В. Драгунський, А. де Сент-Екзюпері, В. Нестайко, М. Носов, М. Паньоль, Дж. Родарі, М. Стельмах), стає актуальним висвітлення лексико-стилістичних прийомів віддзеркалення внутрішнього світу молодших школярів, їхніх потреб, інтересів, уяви, мислення, рефлексії, взаємодії тощо.

Одним з найбільш відомих письменників, який надзвичайно гумористично розкриває унікальність дитини молодшого шкільного віку, її взаємозв'язок із соціальним оточенням, ставлення до власного «Я», до своїх обов'язків, ігрової, навчальної, трудової діяльності тощо, є французький письменник Рене Госінні. Його твір «Маленький Ніколя» був перекладений на 37 мов світу та тричі екранізований (фільми «Маленький Ніколя» (2009), «Канікули маленького Ніколя» (2014), мультіплікаційний серіал «Привіт, я — Ніколя» (2009)).

Висвітлення стилістичних прийомів у відображенні особливостей світогляду дітей, мотивації їхньої діяльності, вчинків, комунікативної взаємодії, творчості тощо дозволяє систематизувати та узагальнити наукові підходи щодо визначення суті та видів тропів і фігур, уточнити контекст їх реалізації при характеристиці своєрідності дитинства як одного з важливих вікових етапів становлення особистості.